

Broj: 03-04-579-2/24
Sarajevo, 06.06.2024. godine

PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zastupnički dom

n/p gosp. Ivanu Miličeviću, tajniku
n/p gosp. Admiru Čavaliću, zastupniku

Predmet: Odgovor na zastupničko pitanje i inicijativu

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

05/1
01/c

Primljeno: 06-06-2024

Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/1-	02-	162/	24

Poštovani,

Sukladno članku 75. Poslovnika o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/10, 37/10, 62/10, 39/20 i 67/21), a u svezi sa člankom 116. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24), u prilogu Vam dostavljam akt Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, broj: 03-34-1555-2/24 od 31. svibnja 2024. godine, koji se odnosi na zastupničko pitanje i inicijativu zastupnika Admira Čavalića.

S poštovanjem,

TAJNIK VLADE

dr. sci. Edita Kalajdžić

Privitak: kao u tekstu

Broj: 03-34-1555-2/24
Mostar, 31.5.2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
V L A D A
S a r a j e v o

Organizacione jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03-	04-	579-	2/2024

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SEKRETARIJAT
n/r gđa. Edita Kalajdžić, sekretar
Hamdije Čemerlića 2
71 000 Sarajevo

PREDMET: Poslaničko pitanje i inicijativa - odgovor, dostavlja se

VEZA: Vaš akt broj: 03-04-579-2/2024 od 04.04.2024. godine i 03-04-579-6/2024 od 04.04.2024. godine

Poštovana,

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je zaprimilo Vaše akte, broj i datum veze, u prilogu kojih ste nam dostavili poslaničko pitanje i inicijativu koje je postavio Admir Čavalić, poslanik u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH, a koji su Vladi Federacije Bosne i Hercegovine dostavljeni aktima sekretara Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, broj: 0/51-02-162/24 od 02.04.2024. godine i broj: 05/1-02-178/24 od 02.04.2024. godine. Poslanik Admir Čavalić je postavio sljedeće poslaničko pitanje:

„Da li su, shodno članu 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, u okviru nastavnih programa za osnovnu i srednju školu uključene teme o štetnosti pušenja za zdravlje? Ako se ovo nije uradilo, koji je razlog navedenog i kada se planira sa realizacijom ovih zakonom definisanih aktivnosti?“,

te je podnio sljedeću inicijativu: „Da se, shodno članu 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih proizvoda i ostalih proizvoda za pušenje, u okviru nastavnih programa za osnovnu i srednju školu uključe teme o štetnosti pušenja za zdravlje – ukoliko se to nije uradilo“.

U vezi s navedenim, obavještavamo Vas da smo navedenu poslaničku inicijativu prosljedili kantonalnim ministarstvima obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine na dalje postupanje, naš akt broj: 03-34-1554-1/24 od 15.04.2024. godine, s molbom da Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke izvijeste o istom.

Do danas smo zaprimili odgovore iz pet kantonalnih ministarstava obrazovanja, i to: Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona

Goražde, broj: 10-34-1507-1/24 od 23.4.2024. godine, Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, broj: 11-04/02-34-24006-1/24 od 23.4.2024. godine (Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je ovaj akt zaprimilo 22.5.2024. godine), Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, broj: 10/1-34-011199/24 od 6.5.2024. godine, Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona broj: 06-34-462-5/24 od 24.4.2024. godine i Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02-34-830/24-2 od 19.4.2024. godine, koje dostavljamo u prilogu ovog akta.

Pored navedenog, podsjećamo vas da je Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zaprimilo akt sekretara Doma naroda Parlamenta Federacije BiH broj: 05/2-02-428/23 od 02.11.2023. godine, kojim nam je dostavljeno delegatsko pitanje koje je postavila Sanela Klarić, delegatkinja u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Ispod citiramo postavljeno delegatsko pitanje delegatkinje Sanele Klarić:

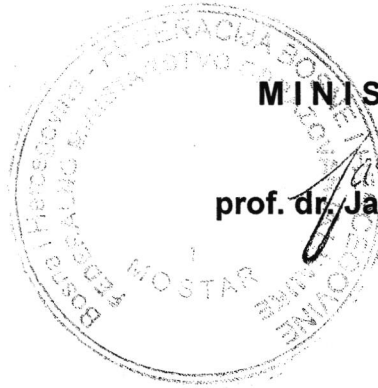
„Da li ste, u saradnji sa nadležnim kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u FBiH, u nastavne planove i programe za osnovne i srednje škole uključili temu štetnosti pušenja za zdravlje kako je propisano članom 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje (Službene novine Federacije BiH 38/22)?“

U vezi s navedenim, delegatsko pitanje smo prosljedili kantonalnim ministarstvima obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, naš akt broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine, broj: 01-45-4472-2/23 od 03.01.2024. godine, te broj: 01-45-4472-3/23 od 15.4.2024, s molbom da Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke dostave odgovore na pitanje kako bismo iste kompletirali i dostavili Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je svojim aktom broj: 03-34-4808-1/23 od 17. 11. 2023. godine dostavilo odgovor na navedeno delegatsko pitanje sekretaru Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, kao i odgovore kantonalnih ministarstava obrazovanja, i to: Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, broj: 10-34-159700-05/23 od 03.11.2023. godine, Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona broj: 06-34-1184-3/23 od 30.10.2023. godine, Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, broj: 11-03/02-04-45176-3/23 od 27.11.2023. godine, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02-33-2242/23 od 14.12.2023. godine, Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj: 10-45-87-1/24 od 16.1.2024. godine, Ministarstva znanosti, prosvjete, kulture i športa Livno, broj: 06-01-34-248/24 od 7.2.2024. godine i Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, broj: 10/1-34-0027547-1/23 od 15.2.2024. godine, te smo vam iste dostavili u prilogu našeg akta broj: 03-34-1555-1/24 od 15.4.2024. godine.

Dana 26.4.2024. godine zaprimljen je odgovor Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona broj: 10-34-5284-2/24 od 23.4.2024. godine, kojeg dostavljamo u prilogu ovog akta.

S poštovanjem,

MINISTRICA

Jasna Duraković
prof. dr. Jasna Duraković

Prilog: kao u tekstu

Dostaviti:

- Naslovu
- a/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO - NERETVANSKI
KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE
KULTURE I ŠPORTA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO - NERETVANSKA
ŽUPANIJA-KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI
KULTURE I ŠPORTA
Bosna i Hercegovina

Mostar, S. Radića 3/III, tel.: +387 (0)36-334-400; fax: +387 (0)36 316-792; e-mail: monksnik@tel.net.ba

Broj: 02-34-830/24-2
Mostar, 19.4.2024. godine

PRIMLJENO: 24.4.2024

ORG. JED.	Broj	Prilog	Vrijednost
03+34-	1755		24

VLADA HNŽ-K
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I ZNANOSTI

PREDMET: Zastupnička inicijativa
-informacije, dostavljaju se

Poštovani,

U vezi s vašim aktom pod brojem: 01-34-1554-1/24 od 15.4.2024., ovime vas obavještavamo kako je u postojećim nastavnim planovima i programima zastupljen sadržaj koji ističe štetnost pušenja za zdravlje. U sklopu odgovora na pitanje koje je postavila zastupnica gđa. Sanela Klarić, Zavod za školstvo Mostar i Pedagoški zavod Mostar proveli su analizu sadržaja nastavnih planova i programa s ciljem utvrđivanja tema koje su vezane za štetnost pušenja za zdravlje. U privitku dostavljamo njihove informacije.

S poštovanjem,

MINISTAR
Adnan Velagić
prof. dr. Adnan Velagić

Privitak: (kao u tekstu)

Dostaviti:
1. naslovu,
2. a/a.

DEPARTMENT OF EDUCATION

Mostar, Kralja Zvonimira 14;

E-mail: zavod.zaskolstvo@gmail.com;

Ur. broj:01-34-568-1/23

Mostar, 10. studenoga 2023. godine

BOSNA I HERCEGOVINA FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE HERCEGOVAČKO-NERETVANJSKA ŽUPANIJA MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE I SPORTA NAUCI IZ OBLASTI KULTURE I SPORTA				
PRIMIJENO: 10. 11. 2023.				
ORGAN JEDIN.	KLASIF. OZNAKA	REDNI BROJ	DNEV PRIL	
02	-33	2242	23-1	

Ministarstvu prosvjete, znanosti, kulture i sporta HNŽ-a

Predmet: Dostava informacija o štetnosti duhanskih proizvoda u odobrenim nastavnim programima za osnovne i srednje škole HNŽ-a, veza Vaš dopis broj: 02-34-2242/23 od 8.11.2023. godine

Poštovani,

Sadržaji Nastavnog plana i programa na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole, srednje strukovne škole kao i gimnazijski programi u HNŽ-a sadržavaju nastavne cjeline o štetnosti duhanskih i ostalih proizvoda.

Osnovne škole:

Razredna nastava:

1. razred: U nastavnom predmetu Moja okolina – u nastavnoj cjelini Naše tijelo
2. 3. i 4. razred: U nastavnom predmetu Priroda i društvo – u nastavnoj cjelini Zdravlje

Navedene cjeline omogućuje učiteljima da kroz sadržaj tema vezanih za zdravlje i očuvanje zdravlja ukazuju na štetnost i zabranu duhanskih proizvoda.

U udžbeniku za 4.razred u okviru teme Briga za zdravlje i nastavne jedinice Briga za osobno zdravlje ukazuje se i upozorava na štetnost konzumiranja duhana i duhanskih proizvoda za zdravlje. Sadržaj je upotpunjen i fotografijama kao i dodatnim i izbornim sadržajem Želim znati više.

Predmetna nastava

VI. razred: U nastavom predmetu Biologija – u nastavnoj temi Pubertet i teškoće u sazrijevanju, učenici se upoznaju s opasnostima i štetnostima duhanski proizvoda po zdravlje čovjeka.

IX. razred: U nastavom predmetu Biologija - u nastavnim temama: Živčani sustav-ovisnosti, Krvožilni sustav i Dišni sustav učenici detaljno uče o štetnim djelovanju nikotina, katrana i ugljičnog monoksida na živčani sustav. Upoznaju se sa izazivanjem ovisničkog ponašanja pri konzumiranju cigareta, kao i negativnim utjecajima na krvožilni i dišni sustav pri čemu se povećava rizik od začepljenja krvnih žila, infarkta miokarda, srčane i bronhijalne astme kao i drugih bolesti od koji su kod pušača najopasnije i životno ugrožavajuće kancerogene bolesti pluća i bronhija.

Srednje škole (strukovni program i gimnazijski program)

I. razred strukovnih škola: U nastavnom predmetu Biologija – u nastavnoj temi: Pušenje-faktor rizika za mnoga oboljenja.

U srednjoj školi učenici proširuju već stečeno znanje o opasnostima korištenja duhanskih proizvoda koji izazivaju ovisnosti te su čimbenik rizika za mnoge bolesti.

III. razred gimnazije: U nastavnom predmetu Biologija – u nastavnim temama Krvožilni sustav, Dišni sustav, Živčani sustav, Štetno djelovanje bioloških, fizikalnih i kemijskih čimbenika na zdravlje, učenici detaljno uče građu navedenih sustava te preko nastavnog sadržaja izučavaju i štetnost djelovanja nikotina, katrana i drugih otrovnih sastojaka cigareta koje mogu izazvati ozbiljne bolesti čovjeka i narušiti njegovo zdravlje.

NPP omogućuje da nastavne teme o zdravlju mogu biti i međupredmetno povezane s konkretnim temama i sadržajima što obavezuje učitelje prirode, biologije, tjelesne i zdravstvene kulture, razrednike i druge suradnike koji sudjeluju u neposrednom odgojno-obrazovnom radu ili u realizaciji drugih planiranih programa i projekata.

Zdravstveni odgoj i obrazovanje jedno je od četiri područja čiji je odgojno-obrazovni sadržaj integriran u nastavni plan i program rada osnovnih škola koje nastavni plan realiziraju na hrvatskom jeziku. Realizira se u izvannastavnim aktivnostima kao i na satima razredne zajednice s ciljem promoviranja zdravog života. Učenici se motiviraju da ne podliježu utjecaju adolescentnih potreba za uzimanjem duhanskih i ostalih proizvoda koji izazivaju ovisnosti.

Odgojno-obrazovno djelovanje škole i roditelja dopunjuje se suradnjom sa zdravstvenim djelatnicima, ovlaštenim vanjskim suradnicima i ustanovama s ciljem da se učenicima obrazlože opasnosti konzumiranja duhanskih i ostalih proizvoda koji izazivaju ovisnosti.

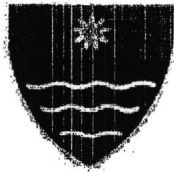
S poštovanjem!

Dostavljeno:

1. Naslovu;

2. a/a

Mostar, Sjeverni logor 116, tel/fax: + 387 36 570 045, 571 648, e-mail: pedzavod@bih.net.ba

Broj: 01-34-934/23

Mostar, 4. 12. 2023.

12.12.2023.			
PRIMIO	PROJEKTOVANJE	PROJEKTOVANJE	PROJ PRIL
02	33	2242	23

MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA HNK-a

PREDMET: Informacija o štetnosti pušenja u NPP za osnovne i srednje škole

Uvidom u dostavljeni akt Ministarstva obrazovanja nauke kulture i sporta HNK-a broj 02-24-2242/23 od 6.11.2023. godine u kojem Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke traži informaciju radi odgovora na poslaničko pitanje poslanice Sanele Klarić, a po traženju Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Stručni kolegij Pedagoškog zavoda dostavlja slijedeće informacije:

- Nakon izvršene analize NPP u osnovnim i srednjim školama, vidljivo je da su nastavni sadržaji i ishodi učenja definisani u važećim NPP kako devetogodišnjeg osnovnog odgoja i obrazovanja tako srednjoškolskog odgoja i obrazovanja neposredno ili posredno vezani za temu o štetnosti pušenja za zdravlje:

OSNOVNA ŠKOLA

PRVI RAZRED

Nastavni predmet: Moja okolina

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Ljudsko tijelo Svijest o mom tijelu Higijena Sredstva za higijenu Ishrana	Imenuje dijelove tijela Imenuje načine održavanja lične higijene Imenuje sredstva za ličnu i drugu higijenu Imenuje različite vrste namirnica Razlikuje zdravu od nezdrave hrane Opisuje i primjenjuje različite načine održavanja lične i druge higijene Opisuje sredstava za ličnu higijenu i objašnjava njihovu upotrebu Pravilno upotrebljava pribor za jelo Klasificira namirnice Razvija svijest i pozitivan doživljaj vlastitog tijela Pomaže drugaricama i drugovima, starijima i slabijima

	<p>Redovno održava ličnu higijenu, higijenu prostora u kojem boravi i radi</p> <p>Razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju</p> <p>Razvija svijest o važnosti održavanja lične, higijene i higijene prostora</p> <p>Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane</p>
--	---

- Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Pravilna ishrana</p> <p>Zdrava hrana – izbor</p> <p>Obroci (dinamika uzimanja obroka, obim obroka, ponašanje i ophođenje za stolom)</p>	<p>Zna šta je zdrava ishrana</p> <p>Razumije važnost zdrave ishrane</p> <p>Zna kako se pravilno konzumira hrana</p> <p>Razlikuje zdravu od nezdrave ishrane</p> <p>Poštuje pravila ponašanja za stolom</p> <p>Pravilno konzumira hranu</p> <p>Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane za zdravlje i život čovjeka</p>
<p>Zdravlje</p> <p>Značaj i važnost zdravlja</p> <p>Tjelesna aktivnost</p> <p>Boravak u prirodi i zdravlje</p> <p>Dnevni ritam odmora i rada</p>	<p>Zna i razumije važnost zaštite i čuvanja zdravlja</p> <p>Razumije značaj tjelesne aktivnosti i boravka u prirodi za pravilan rast, razvoj, zdravlje i otpornost organizma</p> <p>Koristi adekvatne tjelesne aktivnosti važne za zdravlje organizma</p> <p>Razvija svijest o važnosti zaštite i čuvanja zdravlja</p> <p>Ponaša se u skladu sa dogovorenim dnevnim rasporedom odmora i rada</p> <p>Rado posjećuje izletišta u prirodi</p> <p>Traži pomoć ukoliko je zlostavljano i zanemareno</p>
<p>Higijena</p> <p>Lična higijena</p> <p>Kolektivna higijena</p> <p>Higijena životnog prostora</p>	<p>Zna i razumije šta je lična, a šta kolektivna higijena</p> <p>Zna i razumije načine održavanja lične i kolektivne higijene</p> <p>Održava ličnu higijenu i učestvuje u održavanju kolektivne higijene</p> <p>Razvija svijest o važnosti održavanja lične i kolektivne higijene</p>

DRUGI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ŽIVA BIĆA (čovjek, biljke i životinje)</p> <p>Čovjek</p> <p>Svijest o mom tijelu</p> <p>Čuvanje zdravlja</p>	<p>Zna glavne dijelove ljudskog tijela</p> <p>Zna i razumije važnost redovnih odlazaka lekaru (otkrivanje i liječenje bolesti)</p> <p>Zna važnost i svrhu vakcinisanja</p>

<p>Higijena i sredstva za higijenu Ishrana Odijevanje Čula Biljke i životinje</p>	<p>Zna osnovna sredstva za održavanje lične i higijene prostora Razumije važnost redovnog održavanja lične higijene, higijene prostora u kojem boravi i radi Imenuje različite vrste hrane i prehrambenih namirnica Imenuje obroke Razlikuje zdravu od nezdrave hrane Razumije da je pravilna ishrana povezana sa zdravljem Može objasniti funkciju dijelova tijela Uočava osnovne razlike i sličnosti između dječaka i djevojčica Imenuje i klasificira različite vrste hrane i prehrambenih namirnica Zna opisati piramidu ishrane Može samostalno izraditi piramidu ishrane Može samostalno uraditi dnevni jelovnik Može samostalno postaviti stol za ručavanje Poštuje pravila lijepog ponašanja za stolom Poštuje pravila pri odijevanju Može objasniti funkciju čula Svijest o važnosti pravilne ishrane za život čovjeka Svijest o važnosti čuvanja i zaštite zdravlja Pravilno se hrani Pomaže drugovima i drugaricama, starijima i slabijima Razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju Svijest o važnosti čuvanje čula Pozitivan odnos prema prirodi Razvoj ekološke svijesti i svijesti o korisnosti postojanja biljnog i životinjskog svijeta</p>
---	---

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Izleti i pješaćenja Zdravstvene radionice</p>	<p>Zdravstvene radionice Zna znakove umora Zna održavati ličnu i kolektivnu higijenu Održava ličnu i kolektivnu higijenu Može pješaćiti na izletu Raspoređuje snagu tokom pješaćenja Prepoznaje i zna situacije u kojima se mogu povrijediti Opisuju i izbjegavaju situacije koje dovode do povređivanja</p>

TREĆI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Duhan, alkohol, droga	Zna i razumije da su: duhan, alkohol i droga štetni za ljudsko zdravlje Može objasniti kako duhan, alkohol, droga štete ljudskom zdravlju Svjestan je štetnosti duhana, alkohola i droge
Životna okolina	Zna i razumije važnost čuvanja životne okoline Razumije važnost boravka u prirodi za zdravlje Zna nabrojati načine očuvanja životne okoline Može objasniti važnost očuvanja životne okoline Može objasniti načine očuvanja životne okoline Razvrstava otpad i odlaže ga na za to predviđeno mjesto Razvija svijest o važnosti čuvanja zdrave okoline i ponaša se u skladu s tim Pozitivan stav o zdravoj okolini

ČETVRTI RAZRED

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
ZDRAVSTVENA KULTURA Zdravlje porodice Zdrava životna sredina Ishrana Humani odnosi među spolovima Međuljudski odnosi Mentalno zdravlje Povrede, različiti faktori rizika	Zna i razumije važnost čuvanja i zaštite vlastitog zdravlja i zdravlja porodice Zna da zdrava ishrana i svakodnevno vježbanje smanjuju potkožno masno tkivo i povećava mišićnu masu Zna i razumije važnost zdrave ishrane za zdravlje i život ljudi Zna da bez kisika čovjek ne može živjeti i da je dovoljna količina kisika uvjet za normalan rast, razvoj i dobro funkcioniranje organizma tokom svih ljudskih aktivnosti i da se svakodnevnim vježbanjem pomaže organizmu da optimalno regulira potrebu za kisikom Zna da je kretanje čovjekova prirodna potreba i da je svakodnevno kretanje uslov za normalan rast, razvoj i funkcioniranje organizma Prepoznaje fiziološke znake umjerenog opterećenja i zamora (npr. brži rad srca, znojenje, nesvjestica itd.) Zna i razumije važnost očuvanja zdrave okoline Zna i razumije koliko je važna izgradnja i njegovanje humanih odnosa među spolovima i humanih međuljudskih odnosa Zna i razumije pojam mentalnog zdravlja Zna i razumije važnost čuvanja i zaštite mentalnog zdravlja čovjeka

	<p>Zna i razumije koji su to faktori rizika koji mogu ugroziti zdravlje i kako se zaštititi</p> <p>Koristi različite načine čuvanja i zaštite vlastitog zdravlja i zdravlja svoje porodice</p> <p>Svakodnevno vježba</p> <p>Koristi zdravu ishranu</p> <p>Koristi različite načine čuvanja i zaštite životne okoline</p> <p>Razvija sposobnosti i kompetencije izgradnje, razvijanja i njegovanja humanih odnosa među spolovima i humanih međuljudskih odnosa</p> <p>Koristi različite načine čuvanja vlastitog mentalnog zdravlja - Prihvata i uvažava različitosti</p> <p>Razvija pozitivnu sliku o sebi</p> <p>Razvija sposobnosti samokontrole</p> <p>Prepoznaje fiziološke znake umjerenog opterećenja i zamora (npr. brži rad srca, znojenje, nesvjestica itd.) i zna da traži pomoć ako se loše osjeća</p> <p>Zdravlje čini cijenjenom društvenom vrijednošću</p> <p>Postaje odgovoran za svoje zdravlje i unapređuje vlastiti razvoj Razvijena svijest o važnosti zdrave ishrane</p> <p>Razvija svijest da su humani međuljudski odnosi vrijednost</p> <p>Ponaša se u skladu sa usvojenim vrijednostima</p>
--	---

PETI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ČOVJEK – DIO PRIRODE</p> <p>Čovjek kao prirodno, društveno, misaono, duhovno biće</p> <p>Građa čovjekovog organizma</p> <p>Organi – uloga i zaštita</p> <p>Čula – uloga i zaštita</p> <p>Najveći neprijatelji čovjekovog zdravlja</p>	<p>Zna, razumije i objašnjava odlike čovjeka kao prirodnog, društvenog misaonog i duhovnog bića</p> <p>Zna, razumije i može objasniti šta je čovjekov organizam funkcioniše</p> <p>Imenuje glavne dijelove tijela i njihove organe</p> <p>Razumije ulogu organa i njihovu povezanost</p> <p>Imenuje čula</p> <p>Zna i razumije osnovne uzročnike bolesti</p> <p>Imenuje i dječije bolesti</p> <p>Zna i razumije šta je zarazna bolest i kako se prenosi</p> <p>Zna kako treba čuvati zdravlje</p> <p>Imenuje i objašnjava glavne dijelove tijela i njihove organe</p> <p>Razumije i objašnjava ulogu organa i njihovu povezanost</p> <p>Može objasniti načine zaštite od povreda, pokvarene hrane, zagađene vode, upotrebe alkohola, droge i duhana</p> <p>Imenuje čula i objašnjava njihovu ulogu</p>

	<p>Može objasniti načine zaštite čula</p> <p>Objašnjava osnovne uzročnike bolesti</p> <p>Opisuje dječije bolesti</p> <p>Objašnjava pojam zarazna bolest i načine kako se prenosi</p> <p>Objašnjava načine čuvanja zdravlja</p> <p>Razvija svijest o važnosti funkcionisanja svakog pojedinog organa u organizmu čovjeka, njegove zaštite</p>
ZDRAVA ISHRANA	<p>Imenuje hranu biljnog i životinjskog porijekla (raznovrsnost hrane)</p> <p>Razumije značaj ishrane ljudi</p> <p>Razlikuje hranu biljnog i životinjskog porijekla (raznovrsnost hrane)</p> <p>Razlikuju zdravu od nezdrave ishrane</p> <p>Upotrebljava zdravu hranu</p> <p>Izrađuje piramidu ishrane</p> <p>Izrađuje jelovnik</p> <p>Samostalno postavljaju sto i pospremaju ga poslije obroka</p> <p>Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane za zdravlje čovjeka</p> <p>U ishrani koristi samo zdravu hranu</p> <p>Poštuje pravila ponašanja za stolom</p>

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
ISHRANA I ZDRAVLJE Ishrana i zdravlje Prehrana i tjelesno zdravlje	Posjeduje osnovna znanja o važnosti ishrane za zdravlje Razumije značaj prehrane i tjelesnog zdravlja Uravnotežuje prehranu Ishrana je važna

OSMI RAZRED

Nastavni predmet: Biologija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Ekologija –zaštita životne sredine (vazduh),
Sistem organa za disanje – zaštita i prevencija

DEVETI RAZRED

Nastavni predmet: Biologija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Ekologija –zaštita životne sredine (vazduh),

Sistem organa za disanje – zaštita i prevencija

DEVETI RAZRED

Nastavni predmet: Hemija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Hemijske promjene tvari – oksidacija (gorenje)
Ekologija – zaštita životne sredine

OD ŠESTOG DO DEVETOG RAZREDA

Nastavni predmet: Tjelesni izdravstveni odgoj

Nastavne oblasti	Ishodi učenja
- Zdrav način života	- primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoliša, prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.

OD PRVOG DO DEVETOG RAZREDA

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Život i zdravlje Slobodno vrijeme Potraga za srećom	Nastavni sadržaji o štetnosti pušenja, zastupljeni su kroz ishode učenja u navedenim oblastima

SREDNJA ŠKOLA

OD PRVOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Život i zdravlje Slobodno vrijeme Potraga za srećom	Nastavni sadržaji o štetnosti pušenja, zastupljeni su kroz ishode učenja u navedenim oblastima

OD DRUGOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Biologija

Ishodi učenja
- razlikuje pojmove polucija, imisija i emisija, - obrazloži uzroke i posljedice zagađenja voda, tla i vazduha, - opisuje izvore zagađenja u bližoj okolini,

- navodi štetnost pušenja za disajne organe,
- povezuje zdrave životne navike sa zaštitom disajnog sistema,
- prihvata stavove koji doprinose vlastitom zdravlju,
- raspravlja o mogućim mjerama zaštite života čovjeka od štetnih posljedica nastalih djelovanjem mutagenih faktora,
- raspravlja o uticaju opojnih sredstava na poremećaj homeostaze,
- analizira dobivene rezultate vježbi praćenja fizioloških procesa (mjerenje krvnog pritiska, pulsa, dubine disanja itd.),
- izračunava vlastiti ekološki otisak ocjenjujući svoje životne navike (potrošnja vode, hrane, energije, prevoz i otpad, opijati),
- objašnjava dijagram uticaja čovjeka na globalne efekte zagađenja i primjenu koncepta održivog razvoja itd.

TREĆI I ČETVRTI RAZRED

Nastavni predmet: Hemija

Ishodi učenja
<ul style="list-style-type: none"> - povezuje značaj očuvanja životne sredine sa kvalitetom ljudskog života, - objašnjava da je zrak prirodna homogena smjesa plinova i vodene pare, - navodi primjere fizikalnih i hemijskih promjena iz svakodnevnog života (otapanje, gorenje, hrđanje, rastvaranje), - prepoznaje ulogu kisika u reakcijama oksidacije (npr. gorenje, hrđanje), - analizira djelovanje kiselih oksida u atmosferi na ozonski omotač i žive organizme, - donosi zaključak o značaju i rasprostranjenost heterocikličnih spojeva u prirodi, - istražuje o uticaju alkaloida (kofein i nikotin) na zdravlje ljudi, - ispituje pretvaranje energije tokom biohemijskih reakcija, izražava promjenu energije u biohemijskim sistemima, objašnjava uslove ravnoteže u prirodnim sistemima, te ukazuje na uzroke i posljedice poremećaja ravnoteže.

OD PRVOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Tjelesni izdavnstveni odgoj

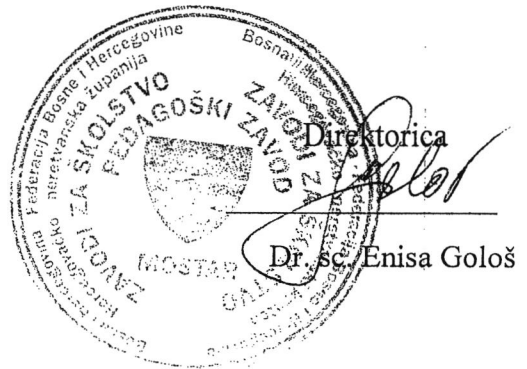
Nastavne oblasti	Ishodi učenja
<ul style="list-style-type: none"> - Zdrav način života 	<ul style="list-style-type: none"> - primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoliša, prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.

- Pored Nastavnih planova i programa navedenih predmeta, u Godišnjim programima rada osnovnih i srednjih škola koje prati Pedagoški zavod Mostar sadržaji o štetnosti pušenja, između ostalog, su obuhvaćeni razvojnim ciljem 4: Razvijanje zdravih stilova života, koji je po preporuci Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK-a sastavnim djelom Akcionih i Razvojnih planova škola već posljednjih pet godina. U osnovnim i srednjim školama HNK-a u okviru navedenog razvojnog cilja se organizuju

različite aktivnosti za učenike; diskusije, okrugli stolovi, radionice itd. u svrhu preveniranja uticaja različitih toksikomanija.

- Važno je istaći i da je Pedagoški zavod Mostar tokom 2022/23. školske godine uradio izmjene i dopune NPP, tako da su s svim navedenim predmetima pored odabranih nastavnih sadržaja definisani i mjerljivi ishodi učenja vezano za problematiku o kojoj je prethodno izloženo.

S poštovanjem,

Broj: 10/1-34-01199 /24
Tuzla, 06-05-2024 godine

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

M O S T

PRIMLJENO:	10.5.2024		
ORG. JED.	Broj	Red. br.	Vrijednost
03-34-1554-1			/24

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
Ante Starčevića 1
Mostar

VEZA: Vaš akt broj: 03-34-1554-1/24 od 15.4.2024. godine

PREDMET: Odgovor na inicijativu, dostavlja se

Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona je zaprimilo vaš akt o inicijativi Admira Čavalića, zastupnika u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine o uključivanju teme o štetnosti pušenja za zdravlje u okviru nastavnih programa za osnovnu i srednju školu, u skladu sa članom 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih proizvoda i ostalih proizvoda za pušenje,

U osnovnim školama Tuzlanskog kantona se primjenjuju nastavni planovi i programi usklađeni sa Okvirnim nastavnim planom i programom Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke. Nastavni programi uključuju teme štetnosti pušenja za zdravlje. Tako npr. u okviru nastavnog predmeta Biologija za 9.razred, u okviru tematske cjeline *Sistem organa za disanje: organi za disanje*, jedan od ciljeva i zadataka je da se učenicima potiče znanje da se uključe u borbu protiv pušenja. Učenici se stimuliraju na očuvanje zdravlja disajnih puteva posebno ako je u pitanju pušenje cigareta. U okviru tematske cjeline *Njega i bolesti organa za disanje* obrađuje se tema *Štetan uticaj zagađenog zraka, štetan uticaj duhanskog dima i mjere suzbijanja pušenja. Bolesti tuberkuloza i upala pluća, rak pluća*. Učenik treba znati obrazložiti štetnost pušenja za dišne organe i glasnice. Cilj je da se učenicima razvija svijest o štetnom uticaju duhanskog dima za dišne organe i glasnice i mjerama za suzbijanje pušenja. U okviru tematske cjeline *Njega i bolesti organa za krvotok*, obrađuje se nastavna tema *Mane i bolesti srca, krvnih žila i krvi*, u kome je postavljen cilj važnosti izbjegavanja faktora rizika za zdravlje krvi i kvrotoka (smog, pušenje, alkohol, opijati...).

Osim toga, podzakonskim propisima za osnovne i srednje škole je utvrđeno da posjedovanje ili upotreba alkohola, duhana i duhanskih prerađevina, narkotičkih sredstava i psihoaktivnih supstanci u školi i školskom dvorištu, kao i podstrekavanje na njihovu upotrebu se definiše kao neprihvatljivo ponašanje učenika za što su predviđene odgovarajuće sankcije, odnosno izricanje odgojno-disciplinskih mjera.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

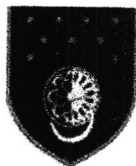
1x Naslovu

1 x Evidenciji

1 x Arhivi

ET/ET

22.05.24.
- 03 -
[Signature]

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO
OBRAZOVANJA I NAUKA

PRIM. JED.	22.5.2024	
ORG. JED.	03-39-1554	Vrijednost
		24

Broj: 11-04/02-34-24006-1/24
Sarajevo, 23. 04. 2024. godine

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

Ul. Ante Starčevića bb

88000 Mostar

n/r ministrice

PREDMET: Odgovor na zastupničku inicijativu zastupnika u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine Admira Čavalića, *dostavlja se*

(Veza: Vaš akt broj 16-04-21196/24 od 16.04.2024. godine)

Poštovana,

aktom broj i datum Veze, dostavili ste Ministarstvu za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo na nadležno postupanje zastupničku inicijativom zastupnika u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine Admira Čavalića.

Zastupnik Admir Čavalić uputio je slijedeću zastupničku inicijativu: „ Da se shodno članu 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, u okviru nastavnih programa za osnovnu i srednju školu uključe teme o štetnosti pušenja za zdravlje-ukoliko se to nije uradilo.

ODGOVOR: Informišemo Vas da učenici osnovnih škola sa područja Kantona Sarajevo kroz nastavne sadržaje nastavnih predmeta Moja okolina, Zdravi životni stilovi i Biologija uče o štetnosti pušenja za zdravlje, odnosno o štetnosti konzumiranja duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, dok učenici srednjih škola uče o štetnosti pušenja za zdravlje kroz nastavne sadržaje nastavnog predmeta Biologija.

Osim navedenih nastavnih predmeta, učenici osnovnih i srednjih škola na časovima Odjeljenske zajednice realiziraju edukativne teme o štetnosti pušenja po zdravlje, koje su planirane Godišnjim programom rada škole. Takođe, u sklopu obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv pušenja, u školama se organiziraju edukativne radionice o zdravstvenim rizicima povezanim sa upotrebom duhanskih proizvoda.

S poštovanjem,

Naida Hota-Muminović

Dostaviti:

1. Naslovu.
2. a/a.

26.04.2024
- OJ

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON GORAŽDE
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, MLADE,
NAUKU, KULTURU I SPORT

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
BOSNIAN-PODRINJE CANTON GORAZDE
MINISTRY OF EDUCATION, YOUTH, SCIENCE,
CULTURE AND SPORT

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
БОСАНСКО-ПОДРИНСКИ КАНТОН ГОРАЖДЕ
МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, МЛАДЕ
И СПОРТА
FEDERALNO MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE I NAUKU

Broj: 10-34-1507-1/24
Goražde, 23.04.2024. godine

PRIMLJENO:	26.4.2024		
ORG. JED.	Broj	Titul	Vrijednost
03-	34-	1554-1	29

- FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

Ante Starčevića b.b.
Mostar, BiH

PREDMET: *Odgovor na poslaničku inicijativu* (Vaš akt br. 03-34-1554-1/24 od 15.4.2024.)

Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je putem Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke zaprimilo poslaničku inicijativu koju je podnio Admir Čavalić. Inicijativa se odnosi na to da se u okviru nastavnih programa za osnovnu i srednju školu uključe teme o štetnosti pušenja za zdravlje.

Nakon detaljne analize predložene Inicijative, te uvida u sadržaje važećih nastavnih planova i programa u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde, utvrđeno je da su teme o štetnosti pušenja zastupljene u programima pojedinih nastavnih predmeta (Moja okolina, Kultura življenja, Biologija) ali i da se ove teme obrađuju kroskurikularno te na časovima odjeljske zajednice. Ukoliko se na nivou Federacije BiH donese propis kojim bi se navedeno pitanje jednoobrazno uredilo za sve odgojno-obrazovne ustanove, Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde će isti implementirati u školama s područja našeg kantona.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

1. Naslovu,
2. Evidenciji.

26.04.2024
03

Broj: 10 – 34 – 5284 – 2/24
Bihać, 23.04.2024. godine

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
MOSTAR

PREDMET	26.4.2024		
ORG. ŠIFRA	Broj	Prilog	Y
03-34-1777			24

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

Ul. Ante Starčevića bb
88000 Mostar

PREDMET: Informacija, *dostavlja se*

Shodno vašem zahtjevu kojim ste se obratili Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a za dostavljanje odgovora na delegatsko pitanje delegatkinje Sanele Klarić da li je u suradnji sa nadležnim kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u Federaciji BiH u nastavne programe za osnovne i srednje škole uključili temu štetnosti pušenja za zdravlje kako je propisano Zakonom članom 26. Zakona o kontroli ograničene upotrebe duhana i ostalih proizvoda za pušenje u Federaciji BiH, dajemo sljedeći odgovor:

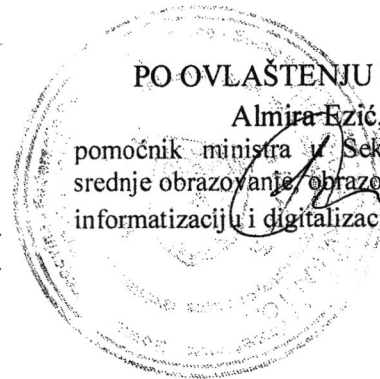
U sklopu nastavnog procesa i nastavnog časa odjeljske/ razredne zajednice u osnovnim i srednjim školama obrađuje se navedena tema o štetnosti pušenja za zdravlje ljudi.

S poštovanjem,

Obrađivač akta:
Asmir Felić

Dostavljeno:

1. Naslovu
2. a/a

PO OVLAŠTENJU MINISTRA
Almira Ezić, MA
pomoćnik ministra u Sektoru za visoko i
srednje obrazovanje, obrazovanje odraslih
informatizaciju i digitalizaciju

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA POSAVSKA
Ministarstvo prosvjete, znanosti,
kulture i sporta

Broj: 06-34-462-5/24
Orašje, 24. travnja 2024. god.

03-03-154
OB
Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
MOSTAR

PREMLJENO:	Broj	Prilog	Vrijednost
03-34-1554-1	1	1	29

Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti
Ante Starčevića bb
Mostar

PREDMET: Inicijativa, odgovor, dostavlja se.-

Poštovani,

Slijedom Vašeg dopisa broj: 03-34-1554-1/24 od 15. travnja 2024. godine kojim tražite informacije o primjeni članka 26. zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, a u svezi Zastupničkog pitanja zastupnika Admira Čavalića, obavještavamo Vas da je Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta Županije Posavske zaprimilo isto Zastupničko pitanje 9. travnja 2024. godine te Vam u prilogu dostavljamo odgovor upućen Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH.

MINISTARICA

Aja Anđić, mag. iur.